

KESKKONNAAMET

Timmo Tammemäe
MTÜ Estonian ACE
timmo.tammemae@gmail.com

Teie 23.08.2024 nr 7-9/24/17655

Meie 06.09.2024 nr 7-9/24/17655-4

**Täiendav taotlus avaliku ürituse
korraldamiseks Kõrvemaa maastikukaitsealal
(Eesti Maastiku Maraton)**

Austatud Timmo Tammemäe

Edastasite Keskkonnaametile taotluse korraldada 13.10.2024 tervisejooksu- ja matkasündmust „Eesti Maastiku Maraton“¹. Taotlusega esitati rajatrassi skeem ja GPX fail. Põhijooks toimub 43 km distantil, kuid osalejatel on võimalik valida ka lühemaid distantse samal rajal – 26 km ja 15 km. Osalejate arv on uue taotluse kohaselt kokku kõikide distantside peale ca 150 inimest. Taotluse kohaselt kulgeks rada ca 80% mööda RMK hallatavaid ametlikke avalikke matkaradu ja 20% mööda maastikul faktiliselt olevaid metsa- ja põlluteid ning jalgradu. Tähistusena paigaldatakse rajale tekstiilist märkelindid ca iga 100 m peale, mis eemaldatakse üritusega sama päeva õhtuks.

Keskkonnaamet 15.08.2024 kirjas nr 7-9/24/16029-2 ei andnud nimetatud rahvaürituse korraldamiseks Kõrvemaa maastikukaitsealal kooskõlastust. Kooskõlastuse saamiseks palusime võistluste kavandada kaitsealadel põhikaardile kantud olemasolevatele teedele ja radadele ning märkisime, et jõeületuskohad toimuksid mööda olemasolevaid sildu.

Kokkuvõtvalt

Lähtuvalt kirjas toodule annab Keskkonnaamet nõusoleku T. Tammemäe saadetud rajale (variant B) tervisejooksu- ja matkasündmuse „Eesti Maastiku Maraton“ korraldamiseks 13.10.2024 Kõrvemaa maastikukaitsealal.

Täiendavalt märgime, et kaldakaitse kehtib ka kaitsealade väliselt. Veeseaduse § 119 p 6 kohaselt on veekaitsevööndis keelatud pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu kalda erosiooni või hajuheidet.

Õiguslikud alused

Järva maakonnas läbib võistluste Kõrvemaa maastikukaitseala Kakerdaja sihtkaitsevööndit, Kodru sihtkaitsevööndit ja Kõrvemaa piiranguvööndit. Kõrvemaa piiranguvööndisse jääb

¹ täiendavalt esitasite korrigeeritud versiooni, mis on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 23.08.2024 nr-ga 7-9/24/17655-2; lisaks pöördus S. Eensaar sama ürituse kooskõlastamiseks Keskkonnaameti poole 23.08.2024 nr-ga 7-9/24/17655-3

muuhulgas projekteeritav Metsaelupaikade looduskaitseala Metsaelupaikade sihtkaitsevöönd. Harju ja Lääne-Viru maakonnas läbib võistlustrass Kõrvemaa maastikukaitseala Kõrvemaa piiranguvööndit ja Jäneda sihtkaitsevööndit.

Kõrvemaa maastikukaitsealal on kaitsekord sätestatud looduskaitseadusega (edaspidi *LKS*) ja Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskirjaga² (edaspidi *kaitse-eeskiri*). Kaitseala eesmärk on kaitsta piirkonnale iseloomulikke maastikuilmet, pinnavorme, kaitstavaid looduse üksikobjekte, magevee elupaiku, niidu-, soo- ja metsakooslusi, sealhulgas laane- ja salumetsi, elustiku mitmekesisust, kaitsealuseid liike ning olulisi lindude rändepeatuse- ja pesitsuspaiku. Kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid ja liigid on toodud kaitse-eeskirja [§ 1 lg 1 p-des 2-5](#). Ühtlasi kuulub Kõrvemaa maastikukaitseala Kõrvemaa loodus- ja linnualana Natura 2000 võrgustikku.

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on maastikuilme, sealhulgas asustusstruktuuri, pinnavormide, magevee elupaikade, poollooduslike koosluste ja elustiku mitmekesisuse säilitamine ning kaitsealuste liikide kaitse³. Piiranguvööndis on kaitseala valitseja (Keskkonnaamet) nõusolekul lubatud rohkem kui 100 osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata ja kaitseala valitseja nõusolekul tähistamata kohas⁴.

Kakerdaja ja Kodru sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on niidu-, magevee-, soo- ja metsakoosluste loodusliku seisundi taastamine ja säilitamine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse⁵. Jäneda sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on Sinijärve allikate, allikasoo- ja metsakoosluste loodusliku seisundi taastamine ja säilitamine, elustiku mitmekesisuse ja maastikuilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse⁶.

Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud rohkem kui kümne osalejaga rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohas ja rohkem kui 50 osalejaga rahvaürituse korraldamine kohas, mis on kaitseala valitseja nõusolekul selleks ette valmistatud ja tähistatud⁷. Vastavalt kaitse-eeskirja 7 lg 1 kohaselt ei kooskõlasta kaitseala valitseja (Keskkonnaamet) tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või kaitseala seisundit.

Kaitse-eeskirja § 5 lg 1 kohaselt on inimestel lubatud viibida kogu kaitsealal, välja arvatud inimeste viibimine väljaspool teid ja Jägala jõe Kautla, Kilingi ja Põhjaku sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 31. juulini ning Liivoja sihtkaitsevööndis 15. märtsist 31. augustini. Kaitse-eeskiri ei reguleeri väljaspool olemasolevaid teid ja radu jalgsi liikumist Kakerdaja sihtkaitsevööndis, Kodru sihtkaitsevööndis ja Kõrvemaa piiranguvööndis ning see on lubatud.

Kaitse-eeskirja § 5 lg 4 p-de 1 ja 2 kohaselt on kaitsealal lubatud sõidukiga sõitmine teedel ning jalgrattaga ja kergliikuriga sõitmine radadel.

Kaalutusotsus S. Eensaare saadetud rajale (variant A)

Eesti looduse infosüsteemi (EELIS), Keskkonnaagentuuri kohaselt jääb võistlustrassile ja ümberringi arvukalt kaitsealuseid liike ja Natura 2000 elupaigatüüpe. Võistlus toimub

---

² Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 määrusega nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri”

³ kaitse-eeskiri § 14

⁴ kaitse-eeskiri § 15 lg 2 p 1

⁵ kaitse-eeskiri § 9 lg 1

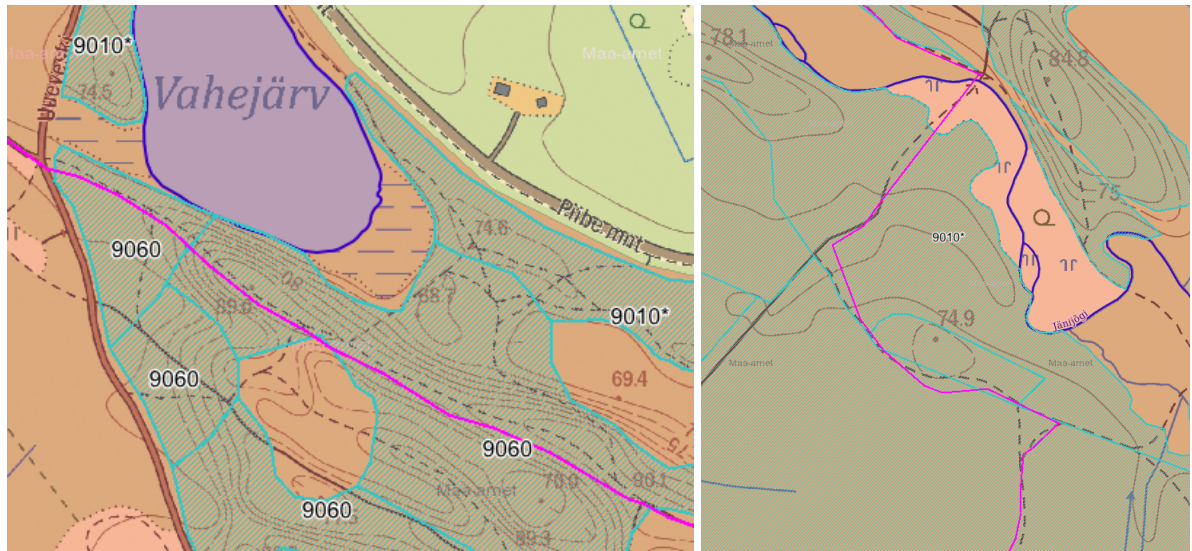
⁶ kaitse-eeskiri § 9 lg 2

⁷ kaitse-eeskiri § 10 lg 2 p 1

oktoobris, mil on lindude üldine pesitsusrahu läbi, seega kaitsealustest linnuliikidest tulenevalt vastuväited võistluse läbiviimisele puuduvad.

Harjumaa ja Lääne-Virumaa

Taotlusele lisatud kaardi kohaselt kulgeb võistlustrass valdavalt mööda olemasolevaid teid ja radu, kuid Vahejärve piirkonnas, Aegviidu metskond 27 (11201:005:0042) katastriüksusel kulgeb rada enam kui 500 meetri ulatuses väljaspool olemasolevat teed või rada (joonis 1). Lisaks on rajalt kõrvalepõiked Jäni jõest lõuna suunal (joonis 1).

Joonis 1. Võistlustrassi kõrvalepõiked rajalt (nii variant A kui B) ja nende kattumine Natura 2000 elupaigatüüpidega (EELIS).

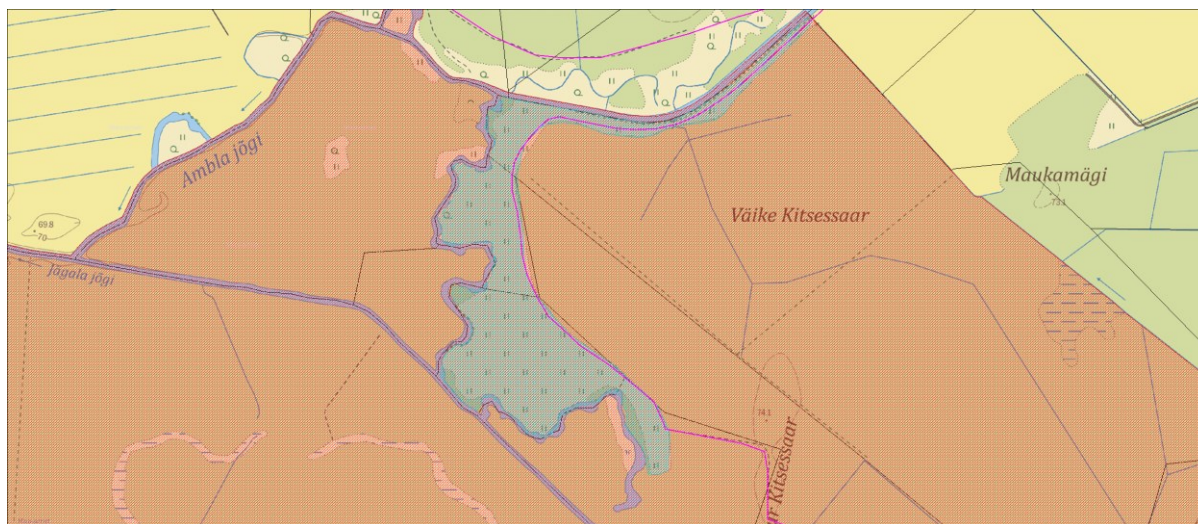
Ühtlasi on valdaval osal nendest aladest inventeeritud Natura 2000 elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ja okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060) (joonis 1). Mõlemad elupaigatüübid on ka ala kaitse-eesmärgina nimetatud. Arvestades, et nimetatud alade puhul on esitatud võistlustrassi kõrvale olemasolevad teed ja rajad, võib tegemist olla tehniliselt ebakorreksete kaardiandmetega. Nimetatud alade puhul tuleb siiski arvestada, et võistlustrassina on lubatud kasutada Maa-ameti põhikaardi kohaselt olemasolevaid teid ja radu.

Järvamaa

Marsruut jääb osaliselt Kõrvemaa metsise püsielupaiga piiranguvööndisse (EELIS kood KLO3100075). Kõrvemaa metsise püsielupaik on kaitse alla võetud Keskkonnaministri 13.01.2005 määrusega nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ (edaspidi *määrus*).

Püsielupaigas kehtib LKS-is sätestatud kaitsekord määruses nimetatud erisustega. Püsielupaiga piiranguvööndis on inimeste viibimine lubatud. Metsis (*Tetrao urogallus*) on II kaitsekategooria liik, mis on nimetatud ka Kõrvemaa maastikukaitseala ja Kõrvemaa linnuala kaitse-eesmärkides.

Taotlusele lisatud kaardi kohaselt kulgeb maraton osaliselt väljaspool põhikaardile kantud olemasolevaid teid ja radu (Kõrvemaa piiranguvöönd, projekteeritav Metsaelupaikade looduskaitseala) (joonis 2). Ambla jõe ületus jääb maastikukaitsealalt välja.

Joonis 2. Raja kulgemine väljaspool olemasolevaid teid ja radu (roosaga), helesinisega märgitud elupaigatüüpide esinemine alal (variant A).

EELIS-e andmetel jääb võistlustrass osaliselt kooslustele sinihelmikakooslused (6410) ja Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgides nimetatud aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitudele (6510). Ambla jões on inventeeritud samuti kaitse-eesmärgides nimetatud elupaigatüüp jõed ja ojad (3260).

Veekogu kalda erosiooni ja hajuheite vältimiseks on veekogu kaldal veekaitsevöönd, mis Ambla jõel on ulatusega 10 meetrit. Veekaitsevööndis on keelatud pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet. Keskkonnaameti hinnangul käesoleva taotlusega esitatud rahvaürituse käigus veekogust läbi minemine kahjustab veekogu kallast, mistõttu seda lubada ei ole võimalik.

Keskkonnaameti hinnangul kaasnevad ürituse korraldamisega paratamatult pinnasekahjustused, mis taastuvad kaua, kahjustada saavad ka kaitstavad kooslused. Lisaks arvestades, et üritus toimub oktoobris, mil on pinnas suure tõenäosusega niiskem, kahjustub pinnas veel enamgi, sh Ambla jõekaldaäärne ala.

Kaalutusotsus T. Tammemäe (variant B) saadetud korrigeeritud rajale

Harjumaa ja Lääne-Virumaa

Taotlusele lisatud kaardi kohaselt kulgeb võistlustrass valdavalt mööda olemasolevaid teid ja radu, kuid Vahejärve piirkonnas, Aegviidu metskond 27 katastriüksusel kulgeb rada enam kui 500 meetri ulatuses väljaspool olemasolevat teed või rada (joonis 1). Lisaks on rajalt kõrvalepõiked Jänijõest lõuna suunal (joonis 1).

Ühtlasi on valdaval osal nendest alades inventeeritud Natura 2000 elupaigatüübid vanad loodusmetsad (9010*) ja okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (9060) (joonis 1). Mõlemad elupaigatüübid on ka ala kaitse-eesmärgina nimetatud. Arvestades, et mõlema ala puhul on kõrval olemasolevad teed ja rajad võib tegemist olla tehniliselt ebakorreksete kaardiandmetega. Nimetatud alade puhul tuleb siiski arvestada, et võistlustrassina on lubatud kasutada ametlikke, Maa-ameti põhikaardi kohaselt olemasolevaid teid ja radu.

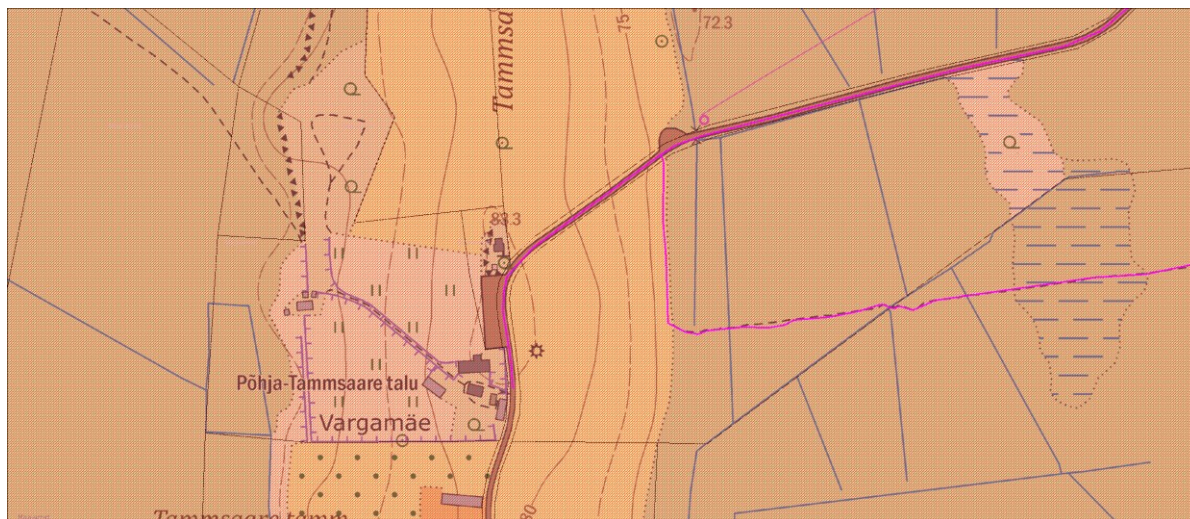
Järvamaa

Järvamaale jäävas osas läbib marsruut Kõrvemaa maastikukaitseala Kodru sihtkaitsevööndit, Kõrvemaa piiranguvööndit ja Kakerdaja sihtkaitsevööndit. Lisaks läbib marsruut sarnaselt variant A rajale metsise püsielupaika, kus on inimeste viibimine lubatud.

Marsruut on peamiselt kavandatud mööda olemasolevaid teid ja radu, kuid Tammsaare-Lõuna

katastriüksusele (katastritunnus 12901:003:0165) jääv lõik (lõunast põhja, ligikaudu 170 m, Kõrvemaa piiranguvööndis) jääb väljapoole olemasolevaid teid ja radu (joonis 3). Matka marsruut kulgeb antud asukohas laudteed mööda üle Kodru raba (idast läände) ning lõppeb metsamaa ja haritava maa kõlviku piiril (Tammsaare-Lõuna katastriüksusel), 170 m pikkune lõik jõuab joonise kohaselt välja Järva-Madise – Simisalu tee. Põhikaardile pole kantud ühtegi teed/rada, mis viiks laudteelt Järva-Madise – Simisalu teeni.

Joonis 3. Raja kulgemine väljaspool olemasolevaid teid ja radu (roosaga) (variant B).

Ligikaudu 170 m lõik jääb haritava maa kõlvikule, kus on ortofotodelt näha traktori/tallamise jälgi. Eeldatavasti kasutatakse nimetatud lõiku laudteele saamiseks/välja saamiseks.

Arvestades, et alal pole registreeritud kaitstavate liikide elupaikasad, samuti antakse jooksu start neljas laines, mis võimaldab osalejatel hajuda rajal ning vähendab vahetut koormust rajale, on Keskkonnaameti hinnangul ürituse läbiviimine võimalik Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eesmärke ja seisundit kahjustamata. Lisaks on ortofotodelt tuvastatavad sisse sõidetud/tallatud rajad, mistõttu on täiendava negatiivse mõju avaldumine alale vähetõenäoline.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Vildak

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Teadmiseks: MTÜ Estonian ACE, Silver Eensaar, eensaars@gmail.com

Gerda Kirs 54270402 (Harjumaa ja Lääne-Virumaa)

gerda.kirs@keskkonnaamet.ee

Nurana Olonen 5865 2539 (Järvamaa)

nurana.olonen@keskkonnaamet.ee